

UDC 373.24:004.5.031.42:37.064.1
DOI: 10.52534/msu-pp.6(1).2020.141-148

Nataliia I. Cherepania*, Nadiia M. Rusyn

Mukachevo State University
89600, 26 Uzhhorodska Str., Mukachevo, Ukraine

Interactive Forms of Working with Parents of Educatees in the Conditions of Modern PSI

Article's History:

Received: 18.02.2020

Revised: 20.03.2020

Accepted: 18.04.2020

Suggested Citation:

Cherepania, N.I., & Rusyn, N.M. (2020). Interactive forms of working with parents of educatees in the conditions of modern PSI. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 6(1), 141-148.

Abstract. The relevance of research is conditioned upon the update of the legislative and regulatory framework in the field of educational activities aimed at finding modernising approaches to the organisation of preschool education and its individual areas. The aim of the work is to analyse individual methods of interactive interaction of parents with preschool educational institutions in the context of determining their content and characteristic features. This goal was achieved using general scientific theoretical research methods, namely system analysis, synthesis and generalisation of data. In the course of the study, a number of Ukrainian and foreign sources on the problem of communication between preschool institutions and parents of its educatees were analysed. It is found out that the functional component of the modern family institution is transformed under the influence of socio-cultural conditions, according to which there is a need to update the methods of communication of subjects of the educational process. Methods of interpretation of the concepts of "interactivity" and "interactive forms of interaction" are defined. The key features of interactive interaction are described, including dialogue communication, the involvement of all participants in the process, the equality of roles of participants in the process, and respect and alternative views. The basic rules of interaction organisation, which provide for motivational support and a rationalised approach to quantitative and qualitative components, are described. The relevant interactive forms of interaction of parents with representatives of preschool education institutions are highlighted, such as educational discussion, case method, "brainstorming", "reverse brainstorming", "list of adjectives and definitions", collective recording and writing on sheets, "heuristic questions", "mini-experiment", thematic acts, "pedagogical living room", pedagogical conference and pedagogical conference – auction, workshop, master class, talk show, training and game modelling, etc. The value of scientific work lies in the theoretical justification of the feasibility of using interactive methods of interaction, and in providing key aspects of their implementation for further practical use

Keywords: preschool education, educational process, interaction with parents, interaction, interactive interaction, atmosphere of trust

*Corresponding author

Наталія Іванівна Черепаня, Надія Михайлівна Русин

Мукачівський державний університет
89600, вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Україна

Інтерактивні форми роботи з батьками вихованців в умовах сучасного ЗДО

Анотація. Актуальність наукового дослідження зумовлена оновленням законодавчо-нормативної бази у сфері освітньої діяльності, спрямованим на пошук модернізаційних підходів до організації дошкільної освіти й окремих її напрямів. Метою роботи є аналіз окремих методів інтерактивної взаємодії батьків із дошкільним закладом освіти в контексті визначення їхнього змісту та характерних особливостей. Досягнення поставленої мети відбувалось за допомогою загальнонаукових теоретичних методів дослідження, а саме системного аналізу, синтезу й узагальнення даних. У процесі дослідження було проаналізовано низку українських і зарубіжних джерел із проблеми комунікації закладу дошкільної освіти та батьків його вихованців. З'ясовано, що функціональна складова сучасного інституту сім'ї трансформується під впливом соціокультурних умов, відповідно до чого виникає потреба в оновленні методів комунікації суб'єктів освітнього процесу. Визначено способи тлумачення понять «інтерактивність» та «інтерактивні форми взаємодії». Описано ключові особливості інтерактиву, серед яких діалогове спілкування, включеність усіх учасників у процес, рівноцінність ролей учасників процесу, а також повага та альтернативність поглядів. Охарактеризовано основні правила організації інтеракції, що передбачають мотиваційну підтримку та раціоналізований підхід до кількісних і якісних складових. Виокремлено актуальні інтерактивні форми взаємодії батьків із представниками закладу дошкільної освіти, такі як навчальна дискусія, кейс-метод, «мозковий штурм», «реверсивна мозкова атака», «список прикметників і визначень», колективний запис і запис на аркушах, «евристичні питання», «мініексперимент», тематичні акції, «педагогічна вітальня», педагогічна конференція та педагогічна конференція – аукціон, семінар-практикум, майстер-клас, ток-шоу, тренінг та ігрове моделювання тощо. Цінність наукової роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні доцільності застосування інтерактивних методів взаємодії, а також у наданні ключових аспектів їхнього впровадження з метою подальшого практичного використання

Ключові слова: дошкільна освіта, освітній процес, взаємодія з батьками, інтеракція, інтерактивна взаємодія, атмосфера довіри

Постановка проблеми

Сучасне суспільство характеризується усвідомленням визначальної ролі сім'ї в процесі розвитку й виховання дитини, а в подальшому й соціуму загалом. Попри такий чіткий розподіл ролей на сьогодні простежується кризовий стан соціального інституту сім'ї. Це зумовлено насамперед нестабільними й соціально напруженими умовами навколишнього простору, за яких виховна функція батьків відходить на другий план. У цьому контексті відповідальність за становлення дошкільника як окремої особистості частково переноситься на заклад дошкільної освіти, що зі свого боку потребує встановлення належного рівня комунікації батьки – заклад дошкільної освіти. Застосування інтерактивних групових форм роботи здатне задовольнити вказану потребу й вирішити низку суміжних проблем, таких як психологічна й педагогічна підтримка майбутніх школярів, встановлення зворотнього зв'язку між суб'єктами освітнього процесу тощо. Відтак детальний аналіз інтерактивних методів взаємодії з батьками вихованців дошкільних закладів освіти дасть змогу сформувати вичерпну теоретичну базу задля подальшого практичного впровадження в закладах дошкільної освіти та встановлення відповідності до стандартів, затверджених на законодавчо-нормативному рівні.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій

Сім'я й заклад дошкільної освіти – два важливі інститути соціалізації дитини. Про це наголошує базовий компонент дошкільної освіти в Україні: «Дошкільний заклад виступає своєрідним посередником між вузьким родинним колом, з якого виходить малюк, і незнайомим світом, до життя якого він має прилучитися» [1, с. 1]. Останнім часом спостерігається активізація уваги науковців і педагогів-практиків до вивчення різних аспектів проблеми співробітництва ЗДО з сім'ями вихованців. Цим питанням присвячені праці Н. Виноградової [2], Т. Кулікової [3], Я. Ковальчук [4], Ю. Лагутіної [5], О. Семіної [6] та інших. Наприклад, Т. Кротова в контексті педагогічної взаємодії з родинами виділяє чотири групи форм роботи: інформаційно-аналітичну, пізнавальну, наочно-інформаційну, дозвільну [7].

Науковці зазначають, що основним завданням інформаційно-аналітичних форм організації спілкування з батьками є збір, обробка та використання даних про сім'ю кожного вихованця, загальнокультурний рівень батьків, наявність у них педагогічних знань, інтереси, потреби батьків у психолого-педагогічній інформації [8; 9]. Ґрунтуючись лише на аналітичному прийомі можна здійснити індивідуальну, особистісно-освітню роботу з дітьми та побудову спілкування з їхніми

батьками [10]. Пізнавальні форми організації співпраці педагогів з родиною необхідні для ознайомлення батьків з особливостями психологічного та вікового розвитку дітей, раціональними прийомами і методами виховання з метою формування у батьків практичних навичок [11]. Завдання наочно-інформаційних форм організації спілкування педагогів ЗДО та батьків полягає в ознайомленні батьків з умовами, змістом і методами виховання дітей в умовах закладу дошкільної освіти, що дають можливість правильно оцінити діяльність педагогів, змінити погляди на прийоми і методи сімейного виховання, об'єктивно оцінити діяльність вихователя [12]. На погляд М. Машовець, педагогічна співпраця з сім'єю полегшує досягнення цілей, що висувуються перед дошкільним закладом (практичний стимул), робить важливий внесок в єдиний процес виховання дитини в сімейному та освітньому середовищі (педагогічний стимул); участь батьків є також певною формою демократизації та культурної взаємодії, що особливо важливо в умовах полікультурного простору (соціальний стимул) [13].

Мета статті

Охарактеризувати інтерактивні форми взаємодії дошкільного навчального закладу з сім'єю дитини через призму визначення їхнього змісту і завдань, а також алгоритму використання в роботі з батьками.

Результати дослідження

У сучасному дошкільному навчальному закладі використовуються нові, інтерактивні форми співпраці з батьками, що дають змогу залучити їх до процесу навчання, розвитку та пізнання власної дитини [14]. У контексті наукового дослідження «інтерактивність» доцільно тлумачити як здатність взаємодіяти або перебувати в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (наприклад, людиною). Відтак під «інтерактивними формами взаємодії» насамперед розуміємо діалог, у процесі якого здійснюється взаємодія. Серед основних характеристик «інтерактиву» виокремлюють такі: 1) спеціальна форма організації, з комфортними умовами взаємодії, за яких вихованець відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність; 2) процес взаємодії організовується в такий спосіб, що всі учасники виявляються втягнутими в процес пізнання, обговорення; 3) діалогове спілкування веде до взаємодії, взаєморозуміння, до спільного прийняття загальних, однак значимих для кожного учасника завдань; 4) кожен учасник робить свій особливий індивідуальний внесок, має можливість

обмінятися знаннями, власними ідеями, способами діяльності, почути іншу думку колег; 5) відсутність домінування окремої особи чи окремої думки; 6) формується вміння критично мислити, міркувати, вирішувати суперечливі проблеми на основі аналізу почутої інформації та обставин; 7) формується повага до чужої думки, вміння вислуховувати, робити обґрунтовані висновки; 8) учасник може не тільки висловити свою думку, погляд, дати оцінку, а й, почувши доказові аргументи колег, відмовитися від своєї точки зору або істотно змінити її; 9) учасники вчаться зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, правильно висловлювати свої думки, брати участь в дискусіях, професійно спілкуватися тощо [15]. Як показує практика, інтерактивні методи виконують діагностичну функцію, внаслідок чого прояснюються батьківські очікування, уявлення, тривоги й страхи, що сприяє отриманню інформації, на яку значно менший вплив надає чинник соціальної бажаності. Застосування інтерактивних методів дає змогу значно поглибити вплив педагога на батьків. Вони отримують досвід безпосереднього проживання й реагування, що сприяє інтеграції психолого-педагогічних знань і навичок.

На сьогодні активно використовуються нетрадиційні інтерактивні форми роботи з батьками, засновані на співпраці та взаємодії педагогів і батьків [16]. У нових формах взаємодії з батьками реалізується принцип партнерства, діалогу із плануванням методів вирішення подальших суперечливих точок зору з питань виховання дітей (покарання та заохочення, підготовки до школи). Позитивною стороною таких форм є те, що учасникам не нав'язується готова точка зору, їх змушують думати, шукати власний вихід з ситуації, що склалася. Такий аспект варто розглянути на прикладі актуальних форм взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Однією з найактивніших форм роботи вихователя з батьками є батьківські збори, де батьки є не пасивними слухачами, а активними учасниками розмови [17]. Тут обговорюються найцікавіші, найболючіші питання і приймаються рішення всіма учасниками освітнього процесу щодо проблем формування здорового способу життя, організації літньої оздоровчої кампанії, організації логіко-математичного розвитку дітей в різних видах діяльності, інтеграції взаємодії дитячого садка, школи, сім'ї, громадськості щодо реалізації освітньої програми тощо. Водночас для того, щоб організувати батьківські збори із застосуванням інтерактивних форм і методів роботи, вихователям необхідно знати правила організації інтеракції (рис. 1):

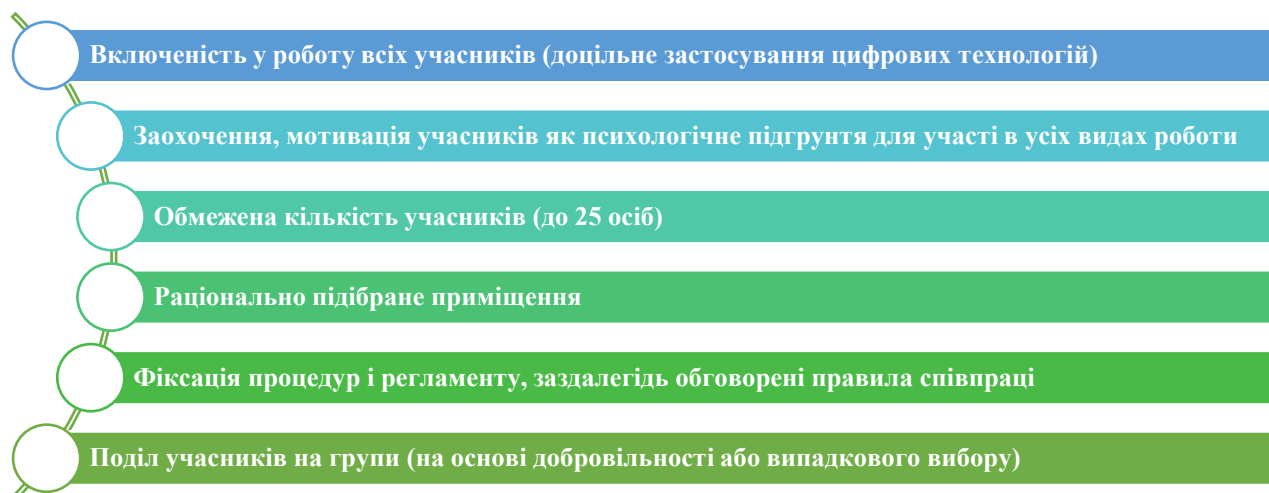

Рисунок 1. Структурні елементи організації інтеракції

Відтак з огляду на структуру організації інтеракції можна виокремити основні інтерактивні форми роботи з батьками вихованців закладів дошкільної освіти, серед яких навчальна дискусія, кейс-метод, «мозковий штурм», «реверсивна мозкова атака», «список прикметників і визначень», «колективний запис», «запис на аркушах», «евристичні питання», «мініексперимент», тематичні акції, «педагогічна вітальня», «педагогічна конференція», «педагогічна конференція – аукціон», семінар-практикум, майстер-клас, ток-шоу, тренінг та ігрове моделювання. Розглянемо кожен із них детальніше.

Суть навчальної дискусії полягає в проведенні групових дискусій з конкретної проблеми у відносно невеликих групах батьків (від 6 до 10 осіб). Навчальна дискусія відрізняється від інших видів дискусій тим, що новизна її проблематики відноситься лише до групи осіб, що беруть участь в дискусії, тобто те рішення проблеми, яке вже знайдено в науці, належить знайти в навчальному процесі у певній аудиторії. Педагоги-практики розрізняють такі форми дискусії: 1) круглий стіл – найвідоміша форма, особливість якої полягає в тому, що учасники обмінюються думками один з одним за умови повної рівноправності кожного; 2) симпозіум – обговорення будь-якої проблеми, в процесі якого учасники по черзі виступають з повідомленнями, після чого відповідають на питання; 3) дебати – обговорення у формі заздалегідь підготовлених виступів представників протилежних сторін і спростувань, після чого слово надається для запитань і коментарів учасникам від кожної

команди [18]. Варто зазначити, що цей метод дає змогу максимально повно використовувати досвід батьків. Це обумовлено тим, що в груповій дискусії не вихователь говорить батькам про те, що є правильним, а вони самі виробляють докази, обґрунтування принципів і підходів, максимально використовуючи свій особистий досвід. Зі свого боку кейс-метод передбачає перехід від методу накопичення знань до діяльнісного, практико-орієнтованого щодо реальної діяльності підходу. Це один із найуживаніших на практиці методів навчання навичкам прийняття рішень і вирішення проблем. Мета цього методу – навчити батьків аналізувати інформацію, виявляти ключові проблеми, вибирати альтернативні шляхи вирішення, оцінювати їх, знаходити оптимальний варіант і формулювати програми дій. У процесі аналізу конкретних ситуацій особливо важливо те, що тут поєднується індивідуальна робота з проблемною ситуацією і групове обговорення пропозицій, підготовлених кожним членом групи. Це дає змогу розвивати навички групової, командної роботи, що розширює можливості для вирішення типових проблем. У результаті проведення індивідуального аналізу, обговорення в групі, визначення проблем, знаходження альтернатив, вибору дій і плану їхнього виконання батьки отримують можливість розвивати навички аналізу і планування. Звертаючись до таких суміжних інтерактивних форм роботи як «Мозковий штурм» і «Реверсивна мозкова атака», доцільно вказати, що вони передбачають такі аспекти (рис. 2):

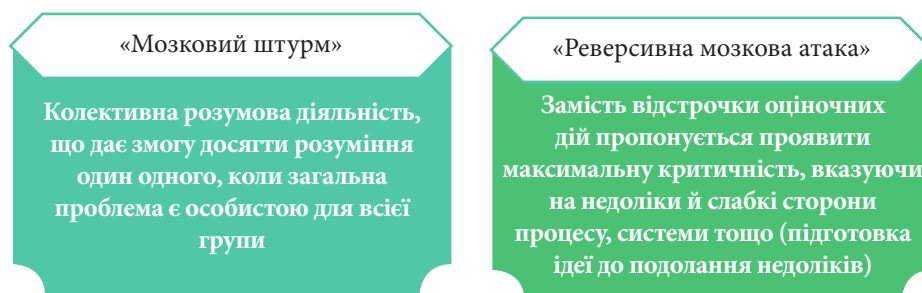

Рисунок 2. Особливості застосування суміжних інтерактивних форм роботи «Мозковий штурм» і «Реверсивна мозкова атака»

У процесі взаємодії з батьками вихованців закладів дошкільної освіти варто застосовувати й інтерактивний метод «Список прикметників і визначень», що допомагає визначити різні якості, властивості та характеристики об'єкта, діяльності або особистості, які необхідно поліпшити. Так, батькам пропонуються якості або характеристики (прикметники) для розгляду й пошуку подальшого способу їхнього поліпшення чи посилення. Наприклад, педагог задає питання «Якою б Ви хотіли бачити свою дитину перед початком школи?». На задане питання батьки складають перелік якостей у формі прикметників, які б у подальшому хотіли вдосконалювати у своїх дітях під час освітнього процесу. З іншого боку, використання методів «Колективного запису» й «Запису на аркушах» дає змогу знайти відповідь на чітко сформульоване питання в процесі обговорення. У такий спосіб батьки можуть отримати рекомендації щодо вирішення тієї чи іншої проблеми, уникаючи критики, як від інших батьків, так і від педагога. Схожий підхід до вирішення проблеми забезпечує й використання інтерактивного методу «Евристичних питань». До таких питань належать «Хто? Що? Де? Чим? Як? Коли?». Цей метод підходить для збору досить повної інформації про будь-яку подію. Можна також об'єднувати ці питання між собою, щоб отримати новий альтернативний погляд на проблему.

Водночас встановлення комунікативних зв'язків із батьками в процесі дошкільного навчання можливе через застосування методів «Мініексперименту» та тематичних акцій. Так, метод «Мініексперименту» спрямований на включення батьків у дослідницьку

діяльність, формування в батьків пізнавального конфлікту та використання інтелектуальних почуттів в контексті будь-якої тематики. Метод тематичних акцій спрямований на співпрацю сім'ї у вирішенні проблем освіти й виховання дітей, підвищення ролі і відповідальності батьків у справі громадянської освіти та виховання дитини. Такі акції можуть проводитись як у межах окремих груп, так і в межах всього освітнього закладу. Основними цілями проведених акцій є: формування системи педагогічної взаємодії ЗДО і сім'ї в інтересах розвитку особистості дитини, розробка технології реалізації цієї взаємодії за різними напрямками [19]. Внаслідок проведення акцій створюється сприятливе середовище для кращої підтримки батьків з педагогами, формується позитивне ставлення батьків до установи, зростає потреба в організації сімейного дозвілля. У процесі реалізації тематичних акцій вирішуються разом й завдання сімейного виховання: фізичний розвиток дитини, трудове і патріотичне виховання, формування екологічної культури, підготовка до сімейного життя тощо. Тематичні акції, як інтерактивна форма взаємодії з батьками, сприяють розширенню уявлень у дітей і батьків щодо різних освітніх сфер програми, зокрема вони можуть бути спрямовані на формування ціннісного ставлення до рідного міста, до його історії, основних визначних пам'яток, сприяти підвищенню рівня знань у дошкільників про рідний край, активізувати співпрацю дитячого садка і сім'ї у вирішенні актуальних питань патріотичного виховання. Алгоритм підготовки, створення та проведення тематичних акцій полягає в таких аспектах (рис. 3):

Рисунок 3. Алгоритм підготовки, створення та проведення тематичних акцій

Варто додати, що тематика акцій педагогам пропонується заздалегідь. Надалі йде творчий пошук, нестандартне рішення. Активне включення педагогів у створення тієї чи іншої тематичної акції – це можливість стати основними розробниками і виконавцями низки

дій для досягнення мети. У такий спосіб педагоги визначають проблеми, пропонують шляхи їхнього вирішення й самі разом з дітьми та їхніми батьками працюють над вирішенням вказаних проблем, підвищуючи свій творчий і професійний рівень.

Звертаючись до методу педагогічної вітальні, насамперед необхідно вказати, що його рекомендується проводити на початку або наприкінці року. На таких зустрічах обговорюється участь батьків у різних заходах, проводиться опитування «Батько-дитина-дитячий садок», проходять обговорення або намічених заходів, або аналізуються минулі й підбиваються підсумки. На початку року анкетування проводиться для того, щоб вихователь ближче пізнав дитину, її особливості. Батьків знайомлять із заходами, запланованими на рік, слухають пропозиції батьків, яку допомогу та підтримку вони можуть надати в запланованих заходах, й водночас їхнє побажання та пропозиції на навчальний рік. Наприкінці року на таких зустрічах підбивають підсумки минулого року, дають оцінку й аналізують досягнення і помилки.

Актуальним інтерактивним методом в умовах сучасного закладу дошкільної освіти вважається проведення педагогічних конференцій. У процесі підготовки заходу проводиться підготовчий етап, де батькам дається якесь завдання з певної теми. Підготовлене завдання обговорюється з різних позицій. За два тижні до зустрічі, батькам пропонують матеріали на певну тему, вихователь просить прокоментувати той чи інший вислів, висвітлює суть теми і дає питання для обговорення. Наприклад, зустріч у другій молодшій групі може бути присвячена темі «Криза 3-х років». Батькам пропонується прокоментувати кілька висловлювань класиків: як вони розуміють цей вислів, потім батьки і педагоги дають свої поради щодо вирішення проблеми. Найвдаліші поради оформляються в картотеки або альбоми «Педагогічна скарбничка: батьки для педагогів», «Педагогічна скарбничка: педагоги для батьків». Суміжним інтерактивним методом є педагогічна конференція – аукціон, відмінність якої полягає у форматі проведення, а саме обміні досвідом у вигляді «продажу» корисних порад з обраної теми в ігровій формі. Наприклад, вихователь дає поняття «кризи трьох років», спільно з батьками він аналізує, як гостро протікає цей період у дітей. Потім пропонує поділитися батькам досвідом, як вони долали цей період, або як вони зараз з ним справляються. Все відбувається у вигляді гри і за кожну пораду даються фішки (тобто поради продаються за фішки). Поради, які набрали більшу кількість фішок, також оформляються в картотеки або альбоми «Педагогічна скарбничка: батьки для педагогів», «Педагогічна скарбничка: педагоги для батьків».

Водночас у педагогічній практиці досить часто звертається увага на практичний аспект взаємодії з батьками, який можливо опрацювати за допомогою методів семінару-практикуму, майстер-класу, ток-шоу, тренінгу або ж ігрового моделювання [20]. Наприклад, семінар-практикум передбачає виступ не лише вихователя чи одного з батьків, а й спеціалізованих фахівців, таких як психолог або логопед. У такий спосіб з батьками відбувається обігрування або вирішення проблемних ситуацій за заздалегідь визначеними темами.

Зі свого боку, майстер-клас передбачає, що вихователі, батьки або запрошені фахівці дитячого садка можуть провести маленький урок, тобто поділитися досвідом з виховання та розвитку дітей, продемонструють свої досягнення в тій чи іншій сфері. Попередньо вихователь визначає тему зустрічі, враховуючи запити батьків. Потім можна дати тему кільком батькам, які зможуть пояснити або продемонструвати на практиці, як навчити дитину прибирати за собою іграшки, вмиватися тощо. Наприкінці зустрічі підбиваються підсумки. Схожий формат вирішення проблеми знаходимо під час проведення ток-шоу, тобто зустрічі, що має на увазі обговорення однієї проблеми з різних точок зору, деталізацію проблеми і можливих шляхів її рішення. На «Ток-шоу» можуть виступати батьки, вихователі, можуть бути запрошені фахівці. Наприклад, тема зустрічі «Домашні вихованці – плюси і мінуси», учасники зустрічі довільно діляться на дві підгрупи, одна з яких відстоює думку про позитивний вплив наявності домашнього улюбленця, інша – про переваги відсутності домашнього вихованця. Батькам пропонуються різні ситуації, їх потрібно розглянути з різних точок зору, обов'язково аргументуючи їх. Усі позиції спільно обговорюються. Наприкінці зустрічі учасникам кожної команди пропонується перейти в іншу команду, якщо вони змінили свою точку зору, або залишитися в своїй команді. Також можна провести голосування з метою визначення, яка ж точка зору перемогла.

Активною формою роботи з батьками, які хочуть змінити свою взаємодію з власною дитиною, є батьківський тренінг [21]. У ньому мають брати участь обоє батьків. Для результативності тренінг має складатись з 5–8 занять. Як правило, він проводиться психологом, який дає можливість батькам тимчасово відчувати себе дитиною, пережити емоційно ще раз дитячі переживання. Прикладами тренінгових завдань можуть бути: «Дитячі гримаси», «Улюблена іграшка», «Мій казковий образ», «Спогади дитинства» тощо. Також батьківські тренінги можуть готуватися у вигляді відповідей на питання з педагогічних проблем. На одне питання відповідають дві сім'ї, у яких можуть бути різні думки. Експерти визначають, яка сім'я в відповідях на питання була найближча до істини. Зі свого боку форма ігрового моделювання полягає в рольовому програванні проблемних ситуацій сімейного виховання, ігровій взаємодії батьків і дітей у різній дитячій діяльності, моделюванні способів батьківської поведінки, обміні досвідом сімейного виховання тощо. Позитивною стороною таких форм є те, що вони сприяють встановленню неформальних контактів з батьками, виключають нав'язування готової точки зору, націлюють на пошук власного виходу з ситуації, що склалася.

Отже, у такий спосіб бачимо, що сучасні умови дошкільної освіти потребують нових методів комунікації з батьками з метою забезпечення належного процесу виховання майбутніх школярів і відповідної підготовки до подальшого навчального процесу. Застосування у

комплексі інтегративних методів взаємодії з батьками дошкільнят сприятиме формуванню позитивного психологічного клімату як в кожній окремій групі, так і в закладі освіти загалом.

Висновки

Отже, у процесі наукової розвідки було з'ясовано, що взаємодія сім'ї та ЗДО – це тривалий процес, довга й кропітка праця, що вимагає від педагогів і батьків терпіння, творчості та взаєморозуміння. Визначено, що нові інтерактивні форми взаємодії з батьками реалізуються відповідно до принципів партнерства та

діалогу. Обґрунтовано, що різноманітність інтерактивних форм взаємодії з батьками дає змогу вихователям значно поліпшити відносини з сім'ями, підвищити педагогічну культуру батьків, розширити знання дітей у різних освітніх сферах. Виокремлено основні цілі інтерактивної взаємодії – обмін досвідом, вироблення спільної думки, формування умінь, навичок, створення умов для діалогу, групове згуртування, зміна психологічної атмосфери. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні практичних аспектів проблеми навчання батьків педагогічно – ефективному спілкуванню з дітьми.

Список використаних джерел

- [1] Базовий компонент дошкільної освіти / за ред. А.М. Богуша. Київ: МОН, 2012. 26 с.
- [2] Микляева Н.В., Микляева Ю.В., Виноградова Н.А. Дошкольная педагогика. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Юрайт, 2019. 411 с.
- [3] Куликова Т.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание. Москва: Академия, 1999. 232 с.
- [4] Ковальчук Я.И. Индивидуальный подход в воспитании ребенка. Москва: Просвещение, 1985. 112 с.
- [5] Вершинина Н.А., Лагутина Ю.В. Педагогическая поддержка как основное условие развития познавательной самостоятельности дошкольников. Вестник Череповецкого государственного университета. Педагогические науки. 2020. Вып. 1. С. 125–136.
- [6] Семина Е.Е., Семина А.Р., Кузьмина Е.А. Творческое развитие современного ребенка дошкольного возраста. Педагогика и психология образования. 2020. Вып. 1. С. 38–44.
- [7] Зверева О.Л., Кротова Т.В. Общение педагога с родителями в ДОУ: методический аспект. Москва: Сфера, 2014. 80 с.
- [8] Rimm-Kaufman S.E., Pianta R.C. Family-school communication in preschool and kindergarten in the context of a relationship-enhancing intervention. *Early Education and Development*. 2005. Vol. 16, No. 3. P. 287–316.
- [9] Rimm-Kaufman S.E., Zhang Y. Father-school communication in preschool and kindergarten. *School Psychology Review*. 2005. Vol. 34, No. 3. P. 287–308.
- [10] Горячева Р.Н., Анучкина О.А. О педагогической культуре родителей дошкольников. *Воспитатель дошкольного образовательного учреждения*. 2014. Вып. 2. С. 94–98.
- [11] Богославец Л.Г. Взаимодействие дошкольного образовательного учреждения в условиях малого города. *Управление дошкольным образовательным учреждением*. 2012. Вып. 5. С. 35–39.
- [12] Snell E.K., Hindman A.H., Wasik B.A. Exploring the use of texting to support family-school engagement in early childhood settings: Teacher and family perspectives. *Early Child Development and Care*. 2020. Vol. 190, No. 4. P. 447–460.
- [13] Машовець М.А., Науменко М.С. Формування конкурентоспроможного фахівця дошкільної освіти в умовах євроінтеграції. *Молодий вчений*. 2017. № 10.2(50.2). С. 42–46.
- [14] Bordalba M.M. Main channels for family-school communication: Needs analysis and proposals for improvement. *Revista Complutense de Educacion*. 2019. Vol. 30, No. 1. P. 147–165.
- [15] Bordalba M.M., Bochaca J.G. Digital media for family-school communication? Parents' and teachers' beliefs. *Computers and Education*. 2019. Vol. 132. P. 44–62.
- [16] Kocyigit S. Family involvement in preschool education: Rationale, problems and solutions for the participants. *Kuram ve Uygulamada Egitim Bilimleri*. 2015. Vol. 15, No. 1. P. 141–157.
- [17] Carapito E., Ribeiro M.T., Pereira A.I. Preschool parent involvement questionnaire: Validation study of the parent version. *Revista Iberoamericana de Diagnostico y Evaluacion Psicologica*. 2015. Vol. 1, No. 40. P. 83–93.
- [18] Murray E., McFarland-Piazza L., Harrison L.J. Changing patterns of parent-teacher communication and parent involvement from preschool to school. *Early Child Development and Care*. 2015. Vol. 185, No. 7. P. 1031–1052.
- [19] Hatcher B., Nuner J., Paulsel J. Kindergarten readiness and preschools: Teachers' and parents' beliefs within and across programs. *Early Childhood Research and Practice*. 2012. Vol. 14, No. 2. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ997132.pdf> (accessed date: 10.02.2020).
- [20] Mendez J.L. How can parents get involved in preschool? Barriers and engagement in education by ethnic minority parents of children attending head start. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*. 2010. Vol. 16, No. 1. P. 26–36.
- [21] Yngvesson T., Garvis S. Preschool and home partnerships in Sweden, what do the children say? *Early Child Development and Care*. 2019. Vol. 191, No. 11. P. 1729–1743.

References

- [1] Bohusch, A.M. (Ed.). (2012). *The basic component of preschool education*. Kyiv: MON.
- [2] Miklyayeva, N.V., Miklyayeva, Yu.V., & Vinogradova, N.A. (2019). *Preschool pedagogy* (2nd ed.). Moscow: Yurayt.
- [3] Kulikova, T.A. (1999). *Family pedagogy and home education*. Moscow: Akademiya.
- [4] Kovalchuk, Ya.I. (1985). *An individual approach to raising a child*. Moscow: Prosveshcheniye.
- [5] Vershinina, N.A., & Lagutina, Iu. (2020). Educational support as an essential condition for the development of children's cognitive independence. *Cherepovets State University Bulletin. Pedagogy*, 1, 125-136.
- [6] Semina, E., Semina, A., & Kuzmina, E. (2020). Creative development of a modern preschooler. *Pedagogy and Psychology of Education*, 1, 38-44.
- [7] Zvereva, O.L., & Krotova, T.V. (2014). *Communication of a teacher with parents in a preschool educational institution: Methodological aspect*. Moscow: Sfera.
- [8] Rimm-Kaufman, S.E., & Pianta, R.C. (2005). Family-school communication in preschool and kindergarten in the context of a relationship-enhancing intervention. *Early Education and Development*, 16(3), 287-316.
- [9] Rimm-Kaufman, S.E., & Zhang, Y. (2005). Father-school communication in preschool and kindergarten. *School Psychology Review*, 34(3), 287-308.
- [10] Goryacheva, R.N., & Anuchkina, O.A. (2014). On the pedagogical culture of parents of preschoolers. *Vospitatel Doshkolnogo Obrazovatel'nogo Uchrezhdeniya*, 2, 94-98.
- [11] Bogoslavets, L.G. (2012). Interaction of a preschool educational institution in a small town. *Upravleniye Doshkolnym Obrazovatel'nyim Uchrezhdeniyem*, 5, 35-39.
- [12] Snell, E.K., Hindman, A.H., & Wasik, B.A. (2020). Exploring the use of texting to support family-school engagement in early childhood settings: teacher and family perspectives. *Early Child Development and Care*, 190(4), 447-460.
- [13] Mashovets, M.A., & Naumenko, M.S. (2017). Formation of the competitive specialist of preschool education in the conditions of European integration. *Young Scientist*, 10.2.(50.2), 42-46.
- [14] Bordalba, M.M. (2019). Main channels for family-school communication: Needs analysis and proposals for improvement. *Revista Complutense de Educacion*, 30(1), 147-165.
- [15] Bordalba, M.M., & Bochaca, J.G. (2019). Digital media for family-school communication? Parents' and teachers' beliefs. *Computers and Education*, 132, 44-62.
- [16] Kocyigit, S. (2015). Family involvement in preschool education: Rationale, problems and solutions for the participants. *Kuram ve Uygulamada Egitim Bilimleri*, 15(1), 141-157.
- [17] Carapito, E., Ribeiro, M.T., & Pereira, A.I. (2015). Preschool parent involvement questionnaire: Validation study of the parent version. *Revista Iberoamericana de Diagnostico y Evaluacion Psicologica*, 1(40), 83-93.
- [18] Murray, E., McFarland-Piazza, L., & Harrison, L.J. (2015). Changing patterns of parent-teacher communication and parent involvement from preschool to school. *Early Child Development and Care*, 185(7), 1031-1052.
- [19] Hatcher, B., Nuner, J., & Paulsel, J. (2012). Kindergarten readiness and preschools: Teachers' and parents' beliefs within and across programs. *Early Childhood Research and Practice*, 14(2). Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ997132.pdf>.
- [20] Mendez, J.L. (2010). How can parents get involved in preschool? Barriers and engagement in education by ethnic minority parents of children attending head start. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 16(1), 26-36.
- [21] Yngvesson, T., & Garvis, S. (2019). Preschool and home partnerships in Sweden, what do the children say? *Early Child Development and Care*, 191(11), 1729-1743.